

Δαυίδ Μαλτέζε
**« Όπως όλα δείχνουν, ο “Τρωικός” πόλεμος ακόμα
δεν έχει τελειώσει»**

Ηλίας Μπιστολάς
19/4/2017

Ο ηθοποιός Δαυίδ Μαλτέζε μιλά για την παράσταση «Τρωάς», σε κείμενο του Δημήτρη Δημητριάδη: «Ακούμε να μιλάνε για τον πόλεμο τρεις ηττημένοι που έχουν χάσει τα πάντα, που έζησαν την απόλυτη καταστροφή, και παρ’ όλα αυτά αυτό που ακούμε δεν είναι θρήνος, όπως θα περίμενε κανείς, αλλά η δίψα για τον πόλεμο που δείχνει ακριβώς αυτό το "Ανυπόφορο" για το οποίο μιλάει ο συγγραφέας.»

Παρουσιάστε μας με λίγα λόγια το έργο «Τρωάς»...

Ένας μονόλογος που μιλάει με την φωνή του Πρίαμου , του Έκτορα και του Αστυάνακτα – είναι τρεις νεκροί ήρωες που μας μιλάνε από τον Άδη για το χαμό της πατρίδας τους, για τον θάνατο τους, για τον πόλεμο και το τι είναι ο πόλεμος γι’ αυτούς. Τρεις ήρωες που τους κατέστρεψε ο πόλεμος κι όμως δεν παύουν να θέλουν τον πόλεμο ξανά και ξανά, γιατί ο πόλεμος είναι αυτοί οι ίδιοι και ότι χωρίς τον πόλεμο δεν θα ήταν αυτοί που είναι. Είναι τρεις διαφορετικές γενιές και τρεις διαφορετικές φωνές που συναποτελούν ένα όλον στην πλήρη σύνθεση του οποίου ο πόλεμος έχει τον πρώτο και τον τελευταίο λόγο. Η “Τρωάς” λοιπόν μιλάει για αυτόν ακριβώς τον “φιλοπόλεμο” χαρακτήρα του Ανθρώπου .

Η Τροία συνεχίζει να εμπνέει. Τόσους αιώνες μετά και μοιάζει η δύστυχη πόλη να φλέγεται ακόμα. Τι βρίσκουν στις μέρες μας, όπου δεν λείπουν οι πόλεμοι και οι καταστροφές, οι δημιουργοί σε αυτή την παλιά ιστορία και συνεχίζουν να παράγουν πάνω στο θέμα της Τροίας; Είναι μια αναλογία ή είναι κάτι άλλο;

Όπως όλα δείχνουν ο “Τρωικός” πόλεμος ακόμα δεν έχει τελειώσει, με αυτή την έννοια μιλώντας για έναν οποιονδήποτε πόλεμο, ακόμα και για έναν πόλεμο που είχε γίνει χιλιάδες χρονιά πριν, μιλάς για όλους τους πολέμους γιατί όλοι οι πόλεμοι μοιάζουν σαν δίδυμα αδέρφια και γιατί σε όλες τις περιπτώσεις ο πόλεμος είναι σκληρός και απάνθρωπος και φέρνει την ίδια δυστυχία, ανεξαρτήτως εποχής , γεωγραφικής θέσης, το

αποτέλεσμα πάντα είναι το ίδιο. Από τότε που υπάρχει ο άνθρωπος ο πόλεμος είναι αποκλειστική ιδιότητά του, αποτελεί έναν διαρκή σύντροφο της ανθρωπότητας γιατί είναι μια κατάσταση που γεννά η ίδια η ανθρώπινη φύση.

Οπωσδήποτε και μόνο η αναφορά της Τροίας σε ένα θεατρικό συγκείμενο δημιουργεί συνειρμικές συνδέσεις με την αρχαία τραγωδία. Η δική σας παράσταση «παίζει» με τους κώδικες της αρχαίας τραγωδίας ή αφορά μια εντελώς διαφορετική προσέγγιση στο θέμα του Τρωικού πολέμου;

Θα μπορούσε να πει κανείς ότι είναι πιο κοντά στην αρχαία τραγωδία πάρα σε κάποιο άλλο είδος θεάτρου, όχι όμως μόνο λόγω του θέματος αλλά λόγω του τρόπου γραφής του Δημητριάδη. Οι πρόβες μας αρχίζουν από το σημείο μηδέν και το ύφος της παράστασης δεν προαποφασίζεται αλλά γεννιέται κατά την διάρκεια των προβών. Η έρευνά μας πάντα επικεντρώνεται στο να δημιουργηθεί αυτός ο κόσμος που το κάθε κείμενο δίνει από μόνο του, αρκεί να το ακούσεις και να το αφήσεις να σου μιλήσει. Ως γνωστόν, οι αρχαίοι τραγικοί δεν γράφανε οδηγίες για τους ηθοποιούς -πότε να θυμώσουν, πότε να γελάσουν, να χαρούν και ούτω καθεξής- κι αυτό είναι κάτι που απαιτεί από τον ηθοποιό να αφεθεί στο ίδιο το κείμενο χρησιμοποιώντας τον εαυτό του και τις εμπειρίες του ως όχημα και εργαλείο για να μιλήσει το κείμενο στον "θεατή - μάρτυρα" που παρακολουθεί το δρώμενο. Αυτό έχει τον χαρακτήρα μιας "τελετουργίας" που από μόνο του γεννά δικούς του κώδικες.

Πρίαμος, Έκτωρ, Αστυάναξ. Οι δύο πρώτοι δεν έχουν σχεδόν καθόλου φωνή στην αρχαία τραγική παράδοση και ο τρίτος χάθηκε βρέφος ακόμα. Πώς πλάσατε αυτούς τους ρόλους που αν και σχετίζονται με την τραγική παράδοση, εν τούτοις παρέμειναν στη σκιά των κλασικών μεγάλων χαρακτήρων;

Αν και είναι τρεις διαφορετικές γενιές και τρεις διαφορετικές φωνές το κείμενο είναι ενιαίο. Η "Τρωάς" έχει γραφτεί σε μορφή μονολόγου όπου Πρίαμος, Έκτωρ και Αστυάναξ ο ένας "γεννά" τον άλλον, ο ένας είναι η "συνέχεια" του άλλου. Με αυτήν την έννοια εμείς δεν προσπαθήσαμε να παρουσιάσουμε τους τρεις αυτούς ήρωες ως χαρακτήρες αλλά ως σύμβολα που τους δίνεται το βήμα να μας μιλήσουν από τον Άδη "το βασίλειο του θανάτου" και το "πάσχον σώμα" και ο Λόγος του ηθοποιού γίνεται "αγωγός -όχημα" για να ακουστούν οι φωνές τους.

Σύμφωνα με τα λόγια του ίδιου του συγγραφέα για την παράσταση: «*Η τρισδιάστατη φωνή των τριών ηλικιών, μιλάει από εκεί όπου θα μπορούσε να μιλήσει το ίδιο το Ανυπόφορο*». Μιλήστε μας λίγο παραπάνω για αυτό...

Για μένα έχει πολύ ενδιαφέρον το ότι ακούμε να μιλάνε για τον πόλεμο τρεις ηττημένοι που έχουν χάσει τα πάντα, που έζησαν την απόλυτη καταστροφή, και παρ' όλα αυτά αυτό που ακούμε δεν είναι θρήνος, όπως θα περίμενε κανείς, αλλά η δίψα για τον πόλεμο που δείχνει ακριβώς αυτό το "Ανυπόφορο" για το οποίο μιλάει ο Συγγραφέας. Η ανθρωπότητα δείχνει να είναι ανίκανη να μαθαίνει από τα λάθη της γι' αυτό ο πόλεμος είναι και θα είναι στη ζωή του ανθρώπου ένα αναπόσπαστο κομμάτι του βίου του, και όπως λέει ο ίδιος ο Δημητριάδης: *Η αυτογνωσία αυτή όχι μόνο δεν είναι υποφερτή από τον άνθρωπο, αλλά και, εξαιτίας της αδυναμίας του να την αντέξει, έχει ανέκαθεν αποκλειστεί, με την θέσπιση και καθιέρωση ποικίλων ψευδαισθήσεων οι οποίες φρόντισαν να τού εξασφαλίσουν προστατευτικές διεξόδους από την αντιμετώπιση τού Ανυπόφορου.*

Είναι η πρώτη φορά που η Ομάδα Σημείο Μηδέν εργάζεται πάνω σε κείμενο Έλληνα συγγραφέα. Πώς έγινε η επιλογή της «Τρωάς» και πώς σχετίζεται με την ευρύτερη φιλοσοφία των προηγούμενων παραστάσεών σας; Επίσης, σε τι διαφέρει η «Τρωάς» από τις προηγούμενες δουλειές της Ομάδας Σημείο Μηδέν;

Με τον Δημητριάδη είχα γνωριστεί όταν έπαιξα στην παράσταση *Πεθαίνω σαν χώρα* σε σκηνοθεσία του Μιχαήλ Μαρμαρινού το 2007 στο φεστιβάλ Αθηνών. Αυτό το προφητικό κείμενο με συγκλόνησε τότε, λάτρεψα την γραφή του Δημητριάδη και του είχα εκφράσει την επιθυμία να παίξω σε κάποιο από τα έργα του. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να γραφτεί ένα εντελώς καινούργιο έργο και με την ευκαιρία θέλω να τον ευχαριστήσω για την εμπιστοσύνη και για την τιμή που μου έκανε. Το επόμενο βήμα ήταν το ανέβασμα της παράστασης. Με τον Σάββα Στρούμπο συνεργαζόμαστε αρκετά χρόνια και εκτός από την καλλιτεχνική συμβίωση μας συνδέει και μια βαθιά φιλία οπότε ήταν φυσικό η «Τρωάς» να είναι η επόμενη δουλειά της ομάδας μας. Τα τελευταία χρόνια η έρευνα της ομάδας "Σημείο μηδέν" επικεντρώνεται στο ερώτημα – Προς τι ο άνθρωπος; Και στο συγκεκριμένο κείμενό του, ο Δημητριάδης προσφέρει απλόχερα χώρο για έρευνα και πειραματισμούς προς αυτή την κατεύθυνση. Είναι μεγάλο δώρο να έχει κανείς την

ευκαιρία να αναμετριέται με κείμενα τέτοιου βεληνεκούς όπου με τρόπο αγωνιώδη και βαθιά ποιητικό, θέτει τα ερωτήματα που μας απασχολούν. Ίσως να μην βρούμε ποτέ τις απαντήσεις αλλά για μας έχει ουσιαστική σημασία μέσω των κείμενων αυτών να αποκτήσουμε μια βαθιά αυτογνωσία και να ανακαλύψουμε τον “άνθρωπο” μέσα μας που όσο περνάει ο καιρός τον χάνουμε όλοι μας όλο και περισσότερο.

Τι ετοιμάζετε για το μέλλον;

Η επόμενη καινούργια δουλειά είναι ακόμη υπό συζήτηση. Σίγουρα όμως θα συνεχίσουμε την ερευνητική δουλειά.